

Vzdělávání žáků s odlišným mateřským jazykem

Už od roku 2012 pátek co pátek pořádá Ústav jazyků a komunikace neslyšících FF UK v Praze přednášky pro veřejnost. Začátkem listopadu 2015 zde přednášela Kristýna Titěrová z organizace META Společnost pro příležitosti mladých migrantů na téma **Vzdělávání žáků s odlišným mateřským jazykem a migrační zkušenosti.**

Z neobvykle zajímavého a inspirativního vystoupení vybírám několik bodů:

a) Společnost META provozuje od r. 2009 web (www.inkluzivniskola.cz), který mj. nabízí řadu praktických materiálů k výuce češtiny jako cizího/druhého jazyka

včetně „vzdělávacích osnov“ pro výuku češtiny jako druhého jazyka.

b) V současnosti je u nás v základních školách více než 15 000 žáků (z toho asi 6 000 v Praze), jejichž mateřským jazykem není čeština. V mateřských školách jde asi o 6 000 dětí a na středních o zhruba 9 000 studentů.

c) Je zcela zásadní rozdíl mezi češtinou jako komunikačním jazykem a češtinou jako jazykem vyučovacím. Podle zahraničních výzkumů osvojení jazyka na komunikační úrovni trvá asi 2 roky. Ke zvládnutí jazyka, aby v něm mohl být člověk vyučován, je potřeba 7 až 10 let výuky.

d) U nás má povinnost chodit do základní školy každé dítě, jehož rodič má v ČR povolen pobyt delší než 90 dnů, a také žadatelé o azyl. Ale mnoho škol žáky s odlišným mateřským jazykem vzdělávat a podporovat neumí a některé ani nechtějí. Někde se na velmi nadané děti nahlíží jako na hloupé, líné nebo nemotivované, a to pouze proto, že neumějí dobře česky.

e) Skoro všechny školy, které úspěšně vzdělávají žáky s odlišným mateřským jazykem, začínaly

s odpoledním doučováním češtiny. Dnes poskytují výuku češtiny jako druhého jazyka v době vyučování. Některé školy dokonce mají pro děti s odlišným mateřským jazykem takzvané startovací třídy, ze kterých žáci přecházejí do běžných tříd až po osvojení základů češtiny a po získání pocitu bezpečí v novém českém prostředí. Výuka češtiny však nekončí; děti i nadále docházejí na „doučování“, kde procvičují slovní zásobu z učebnic jednotlivých předmětů.

f) META v rámci několika projektů proškolila 40 cizinců-asistentů pedagoga, z nichž 26 nastoupilo do škol a většina v nich pracuje dodnes. Důležité je, že kromě stejné jazykové zkušenosti mají asistenti s dětmi shodnou imigrantskou zkušenost.

Proč se v Ústavu jazyků a komunikace neslyšících zabýváme vzděláváním (slyšících) dětí s odlišným mateřským jazykem? Vždy je dobré dívat se na věci ze širší perspektivy a neslyšící děti - uživatelé českého znakového jazyka mají také odlišný první jazyk než většina Čechů...

Andrea Hudáková

